

I detta nummer hittar du bl a

9 Engelska pubens historia

6 Alkohol och cancer

13 Sprutrum räddar liv

15 Alkohol och skador

5 Narkotikan kostade 44 miljarder

17 Rattfyllerist frikänd

21 Rapport från styrelsemöte

7 Reviderade stadgar

22 Lustgas ökar dramatiskt

23 Sverige ett vinland

17 LSD mot GAD

Årets sponsorer

Nordic Drugs
dne pharma
Indivior
Camurus
Unimedica Pharma
Accord Healthcare

Läkemedelsbehandling av ADHD hos patienter med beroendetilstånd

En expertgrupp inom Svensk förening för Beroendemedicin har tagit fram en klinisk handbok.

Se sidan 20 och ladda hem handboken via vår hemsida.

Vi ses i Göteborg

Ett samarbete mellan Svensk förening för Beroendemedicin och Svenska föreningen för alkohol- och drogberoende har utmynnat i årets stora vetenskapliga konferens.

All information på sidan 3 och på vår hemsida som alltid är uppdaterad.

STYRELSEN

Ordförande

Joar Guterstam
Stockholm

Vice ordförande

Karin Stolare
Uppsala

Facklig sekreterare

Cathrine Rönnbäck
Göteborg

Vetensk. sekreterare

Martin Olsson
Stockholm

Kassör

Hans Ackerot
Mölnadal

Övriga ledamöter

Sven Andréasson
Stockholm

Fides Schückher
Örebro

Markus Heilig
Linköping

Sahar Janfada-Baloo
Malmö

Linnea Fryk Afzelius
Stockholm

Mikael Sandell
Stockholm

Martin Kåberg
Stockholm

Korrespondens

cathrine@
svenskberoendemedicin.se

Beroende och psykiatrisk samsjuklighet

Lösénord 2024

På vår hemsida kommer du under året att hitta dokument som är avsedda enbart för medlemmar. Du avkrävs ett lösenord och detta är under 2024 bulle241

Tidskriften BULLETTIN är inte kodad

Styrelsemöten

2024

30 augusti 2024 10.30-15.30, Stockholm

13 november 2024 16.00-19.00, Göteborg

Årets Föreningsmöte hålls i anslutning till Vetenskapliga konferensen 14-15 november

Om du önskar att styrelsen ska behandla något område, kontakta sekreteraren några dagar före styrelsemötet.

cathrine@svenskberoendemedicin.se

Nästa nummer av BULLETTIN

UTKOMMER I NOVEMBER - SÅVÄL DIGITALT SOM I PAPPERSVERSION

Svensk förening för Beroendemedicin

Ordförande

Joar Guterstam

Korrespondens

Cathrine Rönnbäck

cathrine@svenskberoendemedicin.se

Ekonomi

Hans Ackerot

Medlemsansvarig

Hans Ackerot

hans.ackerot@svenskberoendemedicin.se

Utbildningsutskottet

Karin Stolare (föredragande)

Vetenskapliga utskottet

Martin O Olsson (föredragande)

Forskning/konferenser

Markus Heilig (föredragande)

Bulletin/hemsida

Bengt Sternebring (redaktör)

bengt.sternebring@svenskberoendemedicin.se

Föreningens representant för EUFAS

Joar Guterstam

Föreningens representant för ISAM

Martin Kåberg

Svenska Läkaresällskapet:

Låt proffsen vara proffs

Svensk hälso- och sjukvård håller hög kvalitet, men det finns utmaningar som behöver adresseras: en underdimensionerad primärvård, bristande kontinuitet, bemanningssvårigheter, överfulla vårdavdelningar och långa värdköer. Vi ser dessutom hur läkares möjligheter till fortbildning och klinisk forskning ständigt nedprioriteras i pressade verksamheter och hur en alltmer efterfrågestyrd vård hotar den beslutade prioriteringsordningen.

Snart dags

för föreningens nästa studiebesöksresa. Det blir från Oslo förra året till **London** nästa år.

Programmet planeras under hösten och resan blir någon gång i april-maj 2025.

Detaljer publiceras efter hand på hemsidan och i BULLETTIN.

BULLETTIN

Redaktör: Bengt Sternebring
bengt@svenskberoendemedicin.se

Ansv. utgivare: Joar Guterstam

Bulletin är en medlemskrift för Svensk förening för Beroendemedicin. Bulletin utkommer i pappersversion årligen i februari, maj och november. En kortare version utkommer endast på föreningens hemsida under augusti.

All signerad text/bild: ©Bulletin. Bulletin innehåller inget AI-producerat material.

www.svenskberoendemedicin.se

MediaDiplomet

Du har som medlem i Svensk förening för Beroendemedicin möjlighet att påverka vem som ska få årets MediaDiplom. Har du förslag på någon som skriver, filmar, fotograferar, gör TV- eller radioprogram... och tillför bra information inom vårt område utanför de professionella kanaler vi själva besitter — hör av dig med förslag och kort motivering före mitten av augusti till

cathrine@svenskberoendemedicin.se

Årets vetenskapliga möte 2024

Ett samarrangemang mellan Svensk förening för Beroendemedicin och Svenska föreningen för alkohol- och drogforskning

Interprofessionell och tvärvetenskaplig konferens

Beroende och psykiatrisk samsjuklighet

— gemensamma steg mot ny kunskapsutveckling och forskning

DU MÅSTE VARA MEDLEM I SFB ELLER SAD FÖR ATT FÅ DELTAGA I KONFERENSEN

Torsdag 14 november

9.45 - 10.15 Kaffe serveras, postrar kan sättas upp

10.15 - 10.25 Ordförande **Helena Hansson** och **Joar Guterstam** hälsar välkommen

10.25 - 11.15 **Keynote speaker**

Psykiatrisk samsjuklighet vid beroende - från Khantzian till Kendler - **Markus Heilig**

11.15 - 11.30 Bensträckare

11.30 - 12.30 Utvärdering av behandlingsstrategier för unga

11.30 - 11.55 Mini Maria resursmottagning i Göteborg - ett nytt sätt att arbeta med ungdomar med substansbruk, psykisk ohälsa och en social utsatthet - **Ulf Sammels**

12.00 - 12.25 Utvärdering och anpassning av behandlingen A-CRA i institutionsvård för ungdomar med substansbruk och allvarligt normbrytande beteende - **Ida Mälarstig**

12.30 - 13.30 Lunch

13.30 - 14.50 Kraftig ökning av energidrycker och tobaksfritt nikotin bland unga - vilka är riskerna för den unga hjärnan?

13.30 - 13.55 Tobaksfritt nikotin - vad är det och vad finns det för risker för den psykiska hälsan? - **Louise Adermark**

14.00 - 14.25 Energidryckskonsumtion, en riskfaktor för psykisk ohälsa och riskfylld alkoholkonsumtion? - **Mia Ericson**

14.30 - 14.50 Koffein, ungdomar och ångest: ett prekliniskt perspektiv - **Sara Bjurling**

14.50 - 15.10 Prisutdelning Jörgen Engel stipendium och Nordic Drugs Stora Pris

15.10 - 15.50 Fika med posterpresentationer

15.50 - 17.00 Presentation av avhandlingar

Hanna Karlsson, Stina Hammarberg, Karin Hyland, Mikael Mide, Ada Åhman, Julie Holeksa

17.15 Årsmöten för respektive förening

19.00 Middag

När: den 14 - 15 november 2024

Var: Scandic Crown, Polhemsplatsen 3, Göteborg

Deltagarkostnad: Ingen för medlemmar

Deltagaranmälan: via SADs hemsida

<https://www.sadforskning.se/forskarmote/>

Fredag 15 november

08.30 - 09.20 **Keynote speaker**

"The rise and rise of drug-induced psychosis" - **Robin Murray**, King's College London

09.30 - 10.25 Beroendeproblematik och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning

9.30 - 9.55 "Som natt och dag - patienters erfarenheter av medicinering för ADHD vid samtidigt beroende" - **Hanna Kataoka**

10.00 - 10.25 Samsjuklighet vid spel och dataspelsberoende - **Anna Gordh**

10.25 - 10.45 Fika

10.45 - 12.30 Behandling och sociala insatser vid samsjuklighet

10.45 - 11.10 Läkemedelsbehandling vid samsjuklighet mellan beroende och andra psykiatriska tillstånd - **Joar Guterstam**

11.15 - 11.40 Sociala och psykologiska insatser vid samsjuklighet - **Sara Wallhed Finn**

11.45 - 12.30 Paneldebatt - Hur stegar vi framåt tillsammans?

Forskningsbehov och prioriteringar för behandling och sociala insatser vid samsjuklighet - **Hanna Kataoka, Karina Stein, Fides Schuckher, Sara Wallhed Finn, Christina Lundgren**

Moderator: **Joar Guterstam**

12.30 - 12.45 Summering och avslutning

Svensk förening för Beroendemedicin är en förening inom Svenska Läkaresällskapet och en specialistförening inom Sveriges Läkarförbund The Swedish Society of Addiction Medicine. Member of the European Federation of Addiction Societies (EUFAS). Member of The International Society of Addiction Medicine (ISAM).

Svenska Föreningen för Alkohol- och Drogforskning (SAD) är Sveriges största förening inom alkohol- och drogforskning med omkring 250 forskningsaktiva medlemmar inom olika neurovetenskapliga områden såsom psykiatri, sociologi, psykologi, genetik och farmakologi.

Ledare

Svensk förening för Beroendemedicin

I slutet av maj publicerades vår förenings kliniska handbok om läkemedelshandling av ADHD för patienter med beroende, och den finns nu fritt tillgänglig på vår hemsida. Handboken är resultatet av en längre tids arbete i en nationell expertgrupp, där Hanna Kataoka varit primus motor. Vi har tillsammans försökt sammanfatta resultaten från den vetenskapliga litteraturen och den kliniska erfarenhet vi samlat på oss inom det här området. Förhoppningen är att handboken ska vara till nytta för den som möter dessa patienter, och har att ta ställning till de ibland ganska svåra avvägningar som måste göras kring läkemedelsbehandling.

Arbetet med handboken har påmint mig om hur mycket som förändrats sedan jag själv började inom beroendevården för snart 20 år sedan. Då var ADHD hos vuxna ännu en ovanlig och ifrågasatt diagnos, och att behandla beroendepatienter med centralstimulantia var mycket kontroversiellt. Men som forskningsintresserad underläkare drogs jag in i det som skulle bli psykolog Maija Konstenius avhandlingsarbete: vi utredde amfetaminberoende patienter på kriminalvårdsanstalt, och de som bedömdes ha ADHD randomiserades inför frigivning till behandling med centralstimulantia i relativt höga doser, eller placebo. De fina behandlingresultaten, och än mer de fascinerande patienter jag fick träffa, bidrog starkt till att jag själv blev beroendeläkare. I den rollen ingår naturligtvis att diagnostisera och behandla alla möjliga typer av psykiatrisk samsjuklighet, för att hjälpa sina patienter på bästa sätt.

Diagnosen ADHD, med eller utan samtidigt beroende, har dock fortsatt att generera debatt. Senaste tiden har den än en gång hamnat i medialt fokus, bland annat genom regeringens beslut att låta Läkemedelsverket kartlägga och analysera det snabbt växande antalet ADHD-diagnoser och läkemedelsbehandlingar i landet. Det råder inga tvivel om att det blivit en glidning i diagnostiken, och efterfrågan på utredning och behandling av ADHD tycks bara fortsätta att växa.

Hur man ska hantera detta är en fråga för både vården, skolan och samhället i stort. Men jag tror det är viktigt att betona att det samtidigt med överdiagnostik och medikalisering av det som borde vara normalvariationer, också finns en underdiagnostik av ADHD bland vissa av de grupper vi beroendeläkare möter. Jag har träffat många patienter som på grund av sitt substansbruk alltid nekats utredning, trots att den kliniska bilden varit glasklar och funktionsnedsättningen uppenbar.

En utmaning inför framtiden är att se till att våra begränsade sjukvårdsresurser verkligen läggs på de patienter som har störst behov. I det arbetet har vi beroendeläkare en nyckelroll.

*Joar Guterstam
Ordförande*

Bulletiner

Rättor höga på marijuana. Polisen i Kirkpatrick i New Orleans har bekymmer med förvaringslokaler som demolerats efter orkanen 2005. Här förvaras beslagtagen marijuana. Ett litet problem är att man också i lokalerna har råttinvasion. De små liven älskar marijuana och lallar runt höga på cannabisen.

Ännu ett jättebeslag. Denna gång i Thailand. Myndigheten där har tagit hand om ett ton meth (metamfetamin, ett kristalliserat amfetamin). Största beslaget hittills i Thailand. Stor del av det i Asien populära metamfetaminet produceras i gränstrakterna kring Gyllene Triangeln.

Rapport från vår moderorganisation Svenska Läkaresällskapet: Fullmäktige beslutade att utse Catharina "Cia" Ihre Lundgren till ny ordförande för SLS. Hon tillträder den 1 juli 2024 och efterträder Tobias Alfvén som lämnar posten efter fyra år som ordförande. Till ny vice ordförande valdes Patrik Danielson och Niklas Ekerstad som ny ordförande i SLS delegation för medicinsk kvalitet.

I en nyutkommen bok av psykolog Stefan Sandström framkommer att sju av tio spelmissbrukare har alkoholproblematik. En stor andel av spelarna har också psykiatriska diagnoser. Sandström refererar till amerikansk forskning. Sandström: Spelmissbruk – beroende av spel om pengar.

I England introducerades alkoholfri fatöl i 14 baren och pubar. Enligt en fältstudie ledde detta till att försäljningen av alkoholhaltig fatöl minskade med 4-5 procent utan att det blev någon inkomstminskning. <https://doi.org/10.1111/add.16449>

Vid IVOs årliga granskning av landets HVB-hem framkom att det förekom hot, våld eller droger på vart fjärde hem.

Från CANs tobaksundersökning: Tidigare studier har visat att rökare och snusare dricker mer, men nu kan vi alltså visa på att det även gäller vejpåre, säger utredare Martina Zetterqvist.

Nationella vårdkompetensrådet har på regeringens uppdrag, tagit fram ett förslag till en nationell plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning. Nu presenteras en slutrapport med 25 förslag på insatser för att stärka kompetensförsörjningen i Sverige. [sls.se](https://www.sls.se)

Utökad samarbete? Den 1 juli lämnar Läkaresällskapets ordförande Tobias Alfvén ifrån sig ordförandeklubban efter fyra år på posten. Läkartidningen träffade honom och Läkarförbundets ordförande Sofia Rydgren Stale för att prata framtid och ett eventuellt utökad samarbete. Läkartidningen

Barn som upplever psykisk misshandel har ökad risk att utveckla depressiva symtom i tonåren och upplever att alkohol har en positiv och smärtstillande effekt, en användning som i sin tur kan leda till ett allvarligt alkoholberoende. doi.org/10.1093/alcac/agae041

I efterdyningarna till COVID-19-pandemin har en forskargrupp i Ontario fått fram att dödlighet till följd av opioidöverdos mer än tredubblades i delstaten med ungefär 15 miljoner invånare.

Narkotikabruket i Sverige beräknas ha kostat samhället minst 44 miljarder kronor år 2020. Det visar en uppdaterad beräkning som *Folkhälsomyndigheten* låtit göra. Genom förebyggande arbete kan samhället minska både lidande och kostnader av narkotikabruk.

Enligt senaste undersökningen från UNODC var det 292 miljoner individer som 2022 använde narkotika. Cannabis och opioider var de vanligaste drogerna följt av amfetaminer och kokain.

KOMMANDE METIS-kurser

-Beroendemedicin:
Neurobiologi och farmakologi.

Ansvarig: Joar Guterstam.

Kursen kommer preliminärt att ges i Stockholm under våren 2025.

-Beroendemedicin:
Psykosociala och samhällsaspekter.

Ansvariga: Catrin Rönnbäck och Andrea Capusan

Kursen kommer preliminärt att ges under hösten 2025.

-Beroendemedicin:

Psykiatrisk och somatisk samsjuklighet.

Ansvarig: Joar Guterstam.

Kursen kommer preliminärt att ges under våren 2026.

På föreningens hemsida hittar du aktuella kurser, även inom LARO. Under fliken Utbildning.

Rekordbeslag av insmugglade narkotikaklassade läkemedel

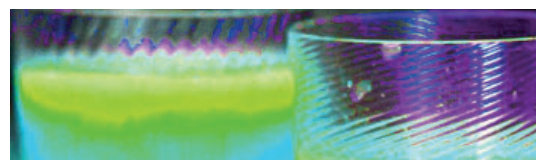
Under 2023 stoppade Tullverket nästan tre miljoner narkotiska tabletter och kapslar.

Efter årets fyra första månader är beslagsmängden redan större, nästan 3,7 miljoner. En del av förklaringen är beslaget i Göteborg i januari då en serbisk lastbilschaufför och hans två landsmän ertappades med att frakta, lasta om och fördela mängder av narkotiska preparat som var tänkt att säljas på den svenska marknaden. Det är en organiserad smuggling från Serbien via Ungern.

Januaribeslaget bestod det stora beslaget av nästan två miljoner narkotikaklassade salol-tabletter som tillverkats i Serbien och som innehåller det narkotikaklassade ämnet alprazolam (Xanor mm). Tre män är åtalade för synnerligen grov narkotikasmuggling.

Tullverket.se

Spetsade drinkar i Australien

Parlamentsledamoten Brittany Lauga i Queensland, Australien, blev i lönn drogad och utsatt för sexuellt ofredande. Hennes drink hade spetsats (drink spiking) med en icke definierad drog. Detta ledde till en politisk undran hur vanligt detta är?

Det framkom klart att otillbörligt spetsade drinkar är klart underrapporterat och föga undersökt. Polisen menar också att det är ett otyypiskt kriminellt beteende.

Nytänkt om gener

Säg den sanning som består

När det mänskliga genomet sekventiserades 2001 så var det klart. Trodde många, sannolikt de flesta. Nu har vi en manual för livet. Det gäller bara att hitta i ”instruktionsboken” vilken gen som styr vad.

Enligt aktuell forskning som presenteras i en ny bok av vetenskapsjournalisten Philip Ball (*How Life Works*) är det inte alls så. De flesta generna har ingen färdigbestämd funktion som kan utläsas från DNA-sekvensen.

I stället beror genens aktivitet på en ”myriad” av externa och interna faktorer, från diet till genens inre miljö. Varje egenskap kan dessutom påverkas av många gener. Ball visar på ett exempel: mutationer i åtminstone 300 gener har identifierats vilka kan ligga till grund för schizofreni.

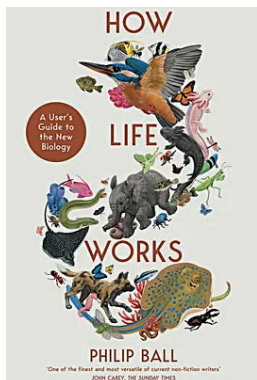
Det verkar inte heller som om det finns några nyckelgener. I boken nämns genen HCN4 som kodar ett protein som är hjärtats primära pacemaker. Hjärtat slår oförändrat även om denna gen ändrar fokus i samband med att den muteras.

Balls huvudbudskap är att vi är i början av ett rejält nytänkande kring hur livet fungerar.

Bokens anmäls och rekommenderas i *Nature* av en nestor inom området, professor emeritus Denis Noble, University of Oxford. Enligt Noble är det en läsvärd inlägg för såväl experten som den vanlige sanningssökaren.

Sant eller falskt – när kommer nästa sanning?

Nature 626, 254-255 (2024)

Det kan bli dyra droppar

Via nätet och webbutiker beställer svenskarna hem från utlandet alltmer alkohol eftersom det är dyrt att frakta hem varorna på egen hand. En okunskap om skattevillkoren kan leda till att det blir dyrbar alkohol. Förutom pålagd skatt tillkommer straffavgifter om Tullverket stoppar leveransen.

Förra året stoppades sju gånger så mycket alkohol som beställts från utländska nätbutiker jämfört med 2022. Tullverket

Hög IQ kan leda till högre alkoholkonsumtion

Från Wisconsin visar en aktuell studie på data från 6 300 elever som tog studenten 1957 att högre IQ förutspår moderat eller hög alkoholkonsumtion i medelåldern, men färre tillfällen med berusningsdrickande. Det framkommer också i rapporten att sociala faktorer också spelar in, exempelvis inkomst och utbildning.

Alcohol and Alcoholism, Volume 59, Issue 4, July 2024

Om föreningen

Under fliken **Föreningen** på vår hemsida hittar du

- Senaste protokoll från styrelsen
- Kommande föreningsmöten
- Vem som sitter i styrelsen
- Föreningens stadgar
- Föreningens inriktning
- Stipendier och utmärkelser
- Regler för FORUM

www.svenskberoendemedicin.se

Alkohol och cancer

- informativt riksdagsseminarium

Det finns utrymme för bred information om vad forskningen vetat sedan länge: kopplingen mellan alkohol och ett antal cancerformer.

Vid ett riksdagsseminarium gick ett flertal föreläsare igenom vad vi idag vet om sambandet. Det blev bland annat Mats Ramstedt från CAN som stod för baskunskapen.

Man kan dö av vatten

Vid ett mycket stort vattenintag finns risk för död! Det är budskapet i en kort artikel i Forskning och Framsteg nummer 10 2023.

Stora mängder alkohol rubbar jämvikten (utspädningseffekt) mellan vatten och salt vilket gör att kroppens celler sväller i samband med saltkoncentrationen minskar. Hjärnan tar mest stryk och ett hjärnödem kan utvecklas vilket i värsta fall leder till andningsstillestånd. Då är det kört!

Konferenstipsen

Hittar du numera på vår hemsida:
www.svenskberoendemedicin.se

Alltid uppdaterade!

STADGAR FÖR SVENSK FÖRENING FÖR BEROENDEMEDICIN 2023-11-24

1.

Föreningen är en sammanslutning av läkare i Sverige med intresse för alkohol- och narkotikafrågor. Den är en medlemsförening i Svenska Läkaresällskapet och en specialistförening inom Sveriges läkarförbund.

2.

Föreningens uppgift är att befordra hälso- och sjukvårdens ändamålsenliga utveckling inom medlemmarnas speciella område och att tillvarata medlemmarnas fackliga och vetenskapliga intressen.

Som medlemsförening i Svenska Läkaresällskapet ordnas vetenskapliga presentationer vid Svenska Läkaresällskapets sammankomster i överensstämmelse med Svenska Läkaresällskapets arbetsordning samt avges utlåtande i eller handläggs ärenden som hänskjutits till medlemsföreningen. Vid handläggning av sådana ärenden som berör andra medlemsföreningar och sektioner i Svenska Läkaresällskapet ska samråd med dessa ske.

3. MEDLEMSKAP

Ansökan om medlemskap ställs till styrelsen, som avgör ärendet. Även annan än läkare kan beviljas medlemskap. En person, som på framstående sätt befrämjat föreningens syfte, kan på styrelsens förslag utses till hedersledamot av föreningen genom beslut vid föreningsmöte. Utträde ur föreningen sker genom skriftlig anmälan till styrelsen.

Medlem som åsidosätter grundläggande yrkesetiska förpliktelser eller på annat sätt handlar så att förtroendet för läkaryrket eller föreningen skadas kan uteslutas ur föreningen eller nekas inträde om detta är känt vid ansökan. **Eventuell uteslutning beslutas av styrelsen.**

Medlem är enligt § 3 Svenska Läkaresällskapets stadgar föreningsanknuten medlem i Svenska Läkaresällskapet. Medlem i medlemsföreningen bör vara läkare för att kunna delta i beslut om speciella frågor som avses i § 2 andra stycket.

4.

Endast medlem av Sveriges läkarförbund har rätt att delta i beslut i ärenden som föreningen behandlar i egenskap av specialistförening i förbundet.

5. MEDLEMSAVGIFT

Till bestridande av föreningens utgifter erlägger medlemmarna en årsavgift, vars storlek bestäms vid föreningsmöte. En medlem som underlåter att erlägga förfallen avgift kan av styrelsen uteslutas ur föreningen. Om medlemsavgiften inte erläggs tre år i följd medför detta automatiskt utträde ur föreningen. Hedersmedlemmar är befriade från årsavgift.

5.1 MEDLEMSREGISTER

Föreningens medlemsregister innehåller namn, adress, e-post och uppgift om medlemmen är läkare, pensionär, examinerad men ej legitimerad, tillhör flera medlemsföreningar i Svenska Läkaresällskapet.

Medlemsregistret ska årligen senast den 1 november lämnas till Svenska Läkaresällskapet för att medlem ska kunna få nyttja förmåner (se 13 nedan) och för att föreningens medlemsavgift till Svenska Läkaresällskapet samt mandat i Svenska Läkaresällskapets fullmäktige ska kunna beräknas. Antal läkarmedlemmar i medlemsföreningen är grund för avgift och mandat. Medlemsföreningen ska rapportera in antal läkarmedlemmar i föreningen genom att lämna in medlemsregistret till Svenska Läkaresällskapet angivna datum (se § 36h Svenska Läkaresällskapets stadgar).

Uppgifterna som lämnas ska avse de medlemmar i registret som fanns registrerade den 1 september samma år.

6. FÖRENINGSMÖTE/STYRELSEMÖTE

Ordinarie föreningsmöte hålles en gång årligen. I övrigt hålles föreningsmöte när styrelsen så bedömer lämpligt.

Styrelsen bestämmer tid och plats för föreningsmöte och svarar för att medlemmarna kallas till mötet. I kallelsen, som utsändes senast en månad före mötet, skall anges vilka ärenden som skall behandlas vid mötet.

Vid årsmötet väljs ledamot/ledamöter i Svenska Läkaresällskapets fullmäktigeförsamling och suppleant(er) för denne (dess) för en tid av två år. Medlemsföreningens ledamot (suppleant) i Svenska Läkaresällskapets fullmäktige ska vara läkare.

Fråga eller frågor som medlemsföreningen ska föra upp på Svenska Läkaresällskapets fullmäktigemötets föredragningslista bör behandlas på ordinarie möte med medlemsföreningen och sändas till Svenska Läkaresällskapets nämnd minst två månader före Svenska Läkaresällskapets ordinarie fullmäktigemöte.

Extra möte ska hållas när föreningstyrelsen eller minst tio medlemmar skriftligen begär sådant för att behandla uppgivet ärende.

Nämndledamot i Svenska Läkaresällskapet, som inte är medlem i medlemsföreningen, äger tillträde till medlemsföreningens årsmöte med rätt att delta i förhandlingarna men inte i medlemsföreningens beslut.

7.

Med de inskränkningar som anges i paragraferna 3 och 4 har varje närvarande medlem en röst vid föreningsmöte. Omröstning vid mötet är öppen. Val kan dock förrättas med slutna sedlar om någon begär det.

8. STYRELSENS SAMMANSÄTTNING

Föreningens angelägenheter handhas mellan föreningsmötena av en vid ordinarie föreningsmöte vald ordförande, vice ordförande, facklig sekreterare, vetenskaplig sekreterare, kassör och ytterligare högst åtta ledamöter. Samtliga ledamöter väljes för två år i sänder. Ordföranden, kassören och fyra ledamöter varannat år och vice ordföranden, facklige sekreteraren, vetenskaplige sekreteraren och fyra ledamöter varannat år. Styrelseledamot som deltar i beslut som rör Svenska Läkaresällskapet bör vara läkare.

Uppgifter om medlemsföreningens funktionärer ska efter förrättade val omedelbart sändas till Svenska Läkaresällskapet.

Beslut i ärenden som berör för Svenska Läkaresällskapet gemensamma angelägenheter ska snarast sändas till Svenska Läkaresällskapets nämnd genom utdrag ur protokoll.

9.

Styrelsen är beslutför om minst fem ledamöter är närvarande. Omröstning i styrelsen är alltid öppen. Vid lika röstetal gäller den mening som ordföranden biträder. Styrelsens protokoll skall redovisas för medlemmarna via föreningens hemsida.

10. RÄKENSKAPER/REVISION

Föreningsmötet bestämmer om räkenskaperna nästkommade år ska granskas av revisorer, som i förekommande fall utses av föreningsmötet för tiden till och med nästa ordinarie föreningsmöte, vid vilket de har att

avge berättelse om granskningen. Föreningsmötet avgör ansvarsfrihet för styrelsen i sin helhet.

11. STADGEÄNDRINGAR

Förslag till ändring i dessa stadgar skall redovisas i kallelsen till det föreningsmöte som skall behandla frågan. För att föreslagen ändring skall anses antagen fordras att beslutet biträts av minst två tredjedelar av de närvarande medlemmarna. Beslut om ändring skall underställas Sveriges läkarförbund och Svenska Läkaresällskapet för godkännande.

12. PERSONUPPGIFTER I FÖRHÅLLANDE TILL MEDLEMMAR

Föreningen samlar in och behandlar personuppgifter (se 5a) för att bedriva den stadgereglade verksamheten. Föreningen behandlar personuppgifter för att administrera föreningens angelägenheter, utöva olika aktiviteter, kommunicera med medlemmar samt hantera olika ekonomiska transaktioner. Den lagliga grunden för behandlingen är avtal (dessa stadgar).

Föreningen behandlar även personuppgifter om medlemmar i andra fall för att informera, föra dialog etc. med medlemmarna i övriga frågor inom ramen för föreningens ändamål.

13. INBÖRDES ARRANGEMANG MELLAN MEDLEMSFÖRENINGEN OCH SVENSKA LÄKARESÄLLSKAPET

Föreningen och Svenska Läkaresällskapet har ett samarbete för att skapa nyttor både för föreningen och för medlemmarna i föreningen. Det föreligger därför ett gemensamt personuppgiftsansvar mellan föreningen och Svenska Läkaresällskapet rörande föreningens medlemmar.

De olika rollerna i det gemensamma ansvaret ser ut så här:

Svenska Läkaresällskapet behandlar personuppgifter för sina egna ändamål enligt vad som framgår av Svenska Läkaresällskapets stadgar.

Föreningen behandlar personuppgifter för sina egna ändamål enligt vad som framgår av stadgarna (se 12 ovan).

Det gemensamma området där personuppgifter behandlas gemensamt är då föreningen lämnar in sitt medlemsregister till Svenska Läkaresällskapet för följande ändamål;

- beräkning av avgift till Svenska Läkaresällskapet (se 5a andra stycket),
- beräkning av mandat i Svenska Läkaresällskapets fullmäktige (se 5a andra stycket),
- när Svenska Läkaresällskapet gör kontroll av medlemskap vid ansökan om forskningsanslag och deltagande i aktiviteter samt
- när Svenska Läkaresällskapet i övrigt informerar om Svenska Läkaresällskapets aktiviteter och verksamhet så att föreningsmedlem, som också är föreningsanknuten medlem i Svenska Läkaresällskapet, kan utnyttja dessa.

Föreningen får inte radera personuppgifter förrän skyldigheter gentemot Svenska Läkaresällskapet fullgjorts.

Svenska Läkaresällskapet genom sitt kansli är kontaktpunkt för registrerad som vill utöva sina rättigheter både för Svenska Läkaresällskapets egna behandling och för den gemensamma behandlingen som beskrivs ovan. Föreningen är kontaktpunkt för sin egen behandling (se webbsidan för kontaktuppgifter).

568-milliliters brexitseger i UK

Parlamentet i Storbritannien har avgjort en av de krusiala frågorna som, enligt Boris Johnson, i bakgrunden ledde till uttåg ur EU. Boris Johnson propagerade hårt för att Storbritannien skulle återgå till sitt forntida brittiska måttssystem som enligt brittisk lag stadfästes 1824. Nu har parlamentet efter en folkomröstning fastslagit att ”vi kör som vanligt”, dvs vi blandar pounds, pints och miles med meter och deciliter.

Men, som en trofé för brexitarna godkände parlamentet att vin och bubbelvין kommer att få säljas i den gamla fina flaskan som rymmer 568 ml (pint-size). Med oöverträffad stolthet och med God Save the King i blicken konstaterar brittiske småföretagarministern ”vårt utträde ur EU handlade just precis om ögonblick som dessa¹⁾”. Naturligtvis fortsätter försäljningen av de vanliga EU-flaskmåtten 750 ml, 375 ml, därtill utbudet sedan tidigare på 200- och 500-millilitersflaskor.

Den återintroducerade bubbelvinsflaskan på 568 milliliter var en favorit under andra världskriget, speciellt favoriserad av Winston Churchill. Flaskan togs ur bruk 1973 när Storbritannien anslöts till den europeiska marknaden.

¹⁾Översättning Katrine Kielos-Marçal, DN.

Bbc.com, Independent

Kokainsmugglingen till storhamnarna i Europa fortsätter öka

Den holländska tullen tog 60 000 kilo kokain under 2023. Det är 9 000 kilo mer än föregående år. Största beslagen var i den enorma hamnen i Rotterdam men också i den mindre i Vlissingen. En ökad smuggling har också skett via flyget. Här sågs i Nederländerna en ökning från 1 300 kilo till 2250 kilo.

Det var inte lika stor ökning av smugglingen i Belgien (Antwerpen). Här beslagtogs 116 000 kilo kokain under 2023 jämfört med 109 000 kilo året före.

De båda länderna har det hårdaste trycket för smuggling av droger via den gigantiska containertrafiken från framför allt Latinamerika. Sedan en tid tillbaka samarbetar de båda ländernas tull och polis framgångsrikt och nu även tillsammans med tull i Brasilien,

Panama, Costa Rica och inte minst Ecuador som sannolikt är det land som via sin hamn förser Europa med mest kokain. Under förra året togs största beslaget i en kylcontainer som skeppades från Ecuador via Panama till Rotterdam. I containern fann man 8 000 kilo kokain.

Det är inte bara själva godset som tull och polis letar efter utan även utövarna, mottagarna och distributörerna. Under januari blev ett tillslag mot den kriminella verksamheten i Bryssel ett kap för polisen: 22 personer greps, inklusive tre poliser(!). Det var en planerad rejäl transport av kokain till Storbritannien via helikoptrar som stoppades.

<https://www.government.nl>

Välkommen

till Svensk förening för Beroendemedicins hemsida. Nyheter och information.

www.svenskberoendemedicin.se

HEM

Här ligger allt redaktionellt material.

KONTAKT

Du skickar meddelande till

1. Generella frågor (allt som inte inryms i nedanstående)
2. Medlemsfrågor (allt som har med medlemskapet att göra)
3. Bulletin (allt som rör vår medlemstidning)

MEDLEM

Medlemsansökan

LÄNKAR

Relevanta länkar som kan vara av intresse

UTBILDNING

1. Beroendespecialiteten
2. Konferenstips

ARKIV

Du kan leta efter inlägg på hemsidan efter månad och år.

FÖRENINGEN

Aktuell styrelse och föreningens stadgar

STIPENDIER

Föreningens stipendier och utmärkelser

BANNERS

Ligger i högerspalt och är puffar för aktualiteter och annonser. Öppnar du hemsidan i smartphone kommer banners SIST!

Alla får inte cancer

Varje år dör ungefär 10 miljoner människor till följd av cancer. Även för hundar och katter är cancer en dominerande dödsorsak. Men får, fladdermöss och antiloper drabbas sällan eller aldrig av cancer. Det har visat sig att valar och elefanter med sitt överflöd av celler (som borde trigga cancerceller) drabbas inte heller av cancer. Livet tycks vara orättvist.

The Guardian

HISTORIEN OM DEN ENGELSKA PUBEN

Puben - den engelska nationalsymbolen

*"There is nothing which has yet been contrived by man, by which so much happiness is produced as by a good tavern or inn."
(Samuel Johnson 1776)*

Nationalsymbol för dryckeshus i England och Irland är puben. Det är en förkortning av *The public house* och hart när var du befinner dig i världen, kan du numera finna en pub. Puben var ursprungligen en trähydda och som utskänkningsställe härstammar begreppet från den saxiska perioden. Symbolen för puben var (och är) en påle med en alltid lika grön buske som hänger ned från den. Betydelsen lär vara att i denna hydda säljes inte bara vin utan även öl.

Det så genuina engelska publivet startade egentligen med den romerska invasionen för mer än 2 000 år (43 f Kr) sedan. Romarna byggde vägar, städer och utskänkningsställen längs såväl vägarna som i städerna för de efter vin törstiga inkräktarna, de första pubarna introducerades, kallades för *tabernae*. Dessa var även tillgängliga för britterna och benämningen blev *tavern*. Nu tillhandahölls inte enbart vin utan även den inhemska engelska ölen (ale). Symbolen på pålen utbyttes efter hand, från vinrankor till en odefinierad grön buske. Då hade romarna lämnat England.

Stolpen med busken var lite väl simpel som enda reklampelare för puben. Med tiden tillkom namn på djur som lejon, svart svan, delfin. Än mer fantasifulla namn som *Goat and Compass*, *Elephant and Castle* får tjäna som exempel. Under 1700-talet började pubarna få vapensköldar som signum. Dessa skulle förknippas med speciellt förnäma familjer som ägde marken på vilken utskänkningsstället var placerad. Än idag känner pubarna, gamla som nya, att de bär på

ett kulturarv. Namnen är alltid inspirerade av den engelska historien och beskriver allt från historiska händelser, lokala folksägnar, kungligheter och inte minst jakt.

Tavernorna, ölstugorna och värdshusen hade till en början lite olika inriktning. De förstnämnda var utskänkningsställen för öl och vin medan värdshusen erbjöd, förutom drycker, även mat och natthärbärge. Under Henrik VII:s tid (början av 1500-talet) blev det tre helt enkelt *puben*.

Den pub vi känner till idag är ett gemensamt öppet stort rum med bardisk. Från början var pubarna indelade i små rum i vilka olika sällskap kunde husera utan att frotera sig med andra.

Ur brittisk-irländsk synpunkt är allt från minsta by till storstad inkomplett om det inte finns en pub. Idag är det inte riktigt lika sant eftersom nedläggningen av pubar har eskalerat under de senaste åren,

HISTORIEN OM DEN ENGELSKA PUBEN

speciellt på landsbygden. Dock, det är på puben man träffas, snackar om dagens små och stora händelser, gör affärer, firar det som bör firas, äter förhållandevis gott, lyssnar på musik, spelar dart och framför allt kopplar av med en bägare. Här dricker man sina olika ölsorter och cider. Andra drycker serveras naturligtvis också, allt från te till vatten. I obygderna tjänar puben även som såväl postkontor som kyrka, det sistnämnda kan låta lite udda, men har en mycket lång tradition emedan den hade understundom ett finger med i spelet om öldrickerarnas gunst – munkar drev också pubar. Pilgrimsfararna var ofta gäster här.

Det gick sannolikt tämligen vilt till på pubarna eftersom redan under 600-talet kom restriktioner mot dryckenskap. Ärkebiskopen av Canterbury utdömde 15 dagars botgörelse för kristna som drack för mycket. I kungligt dekret från 965 begränsades antalet ölstugor till en per samhälle och ölstopets storlek till en ”peg” vilket motsvarar idag ungefär 60 ml.

Puben i centrum

Vårdshusen och pubarna på landsbygden blev genom århundraden allt mer betydelsefulla i takt med att transportsystemet byggdes ut. Det var varu- och persontransporter och postgång som blev alltmer krävande – det skulle gå snabbt och tidtabellen skulle hållas. Vårdshusen växte upp på lämpliga transportavstånd längs vägen. Här övernattades det eller enbart byttes hästar, här möttes affärsmän, här skedde allehanda transaktioner – ibland tjänade vårdshuset som bank, kanske det säkraste stället längs hela vägsträckan, som naturligtvis också hemsöktes av icke enbart Robin Hood utan även bovar och banditer.

Det mest berömda av alla de gamla vårdshusen är *The Tabard* från 1307 i Southwark i London. Det var här som vinhandlarsonen från London, Geoffrey Chaucer, 1388 började skriva *Canterbury Tales*. *The Tabard* finns inte längre, vårdshuset förstördes 1676 i en brand, återuppbbyggdes och avslutade sin verksamhet 1873.

Århundraden bakåt var hushållen självförsörjande beträffande ölproduktionen, men då konsten att brygga ett gott öl inte var allom given, blev det så att i vissa hem var man bättre än i andra vilket ledde till att man inviterade eller lät sig inviteras till ett glas eller två. Att ta betalt för sin dryck låg nära till hands och de mycket lokala ölstugorna var ett faktum – man träffades hemma runt köksbordet. Från denna enkla form av allmän ölförsäljning härstammar dagens pub, en beteckning som började användas på Dickens tid (1800-talet). Utvecklingen gick från köksbordet till en egen lokal med sittplats i *the taproom* (en med bord och stolar möblerad lokal) eller en stå- och hängplats i *the bar-room* (bardisken). Lite elegantare utspisning erbjöds i det mysigare *the parlour* (sällskapsrummet).

Även om beteckningar och innehåll förändrats genom tiderna, är den engelska pubens historiska bakgrund aktningvärd. Den är jämgammal med de första kyrkornas uppbyggnad och betydligt äldre än det till synes mest brittiska: kungahuset.

Då pubsystemet utvecklades behövdes en allt säkrare tillförsel av öl, varför bryggerinäringen också växte och framför allt i städerna blev bryggerierna stora leverantörer. Ett lysande exempel på denna företagsamhet är Guinness i Dublin, som snart växte till en institution inte bara i Irland utan i hela Storbritannien och en bra bit utanför dess gränser.

En mötesplats för mat och dryck

Med tiden var det inte bara mat och boende för resande som var centrum för mötesplats. Från 1600-talet växte behovet av mötesplatser och tavernorna kom åter till heders. Ölstugorna var de fattigas tillhåll, enkla och endast för ölutskänkning. Tavernorna var de besuttnas ineställe, fanns nästan uteslutande i städerna och serverade från början endast vin. Tavernorna blev alltmer komfortabla och inbjudande med god mat och gott vin, en måltid som gärna avslutades framför den öppna brasan. London hade många berömda tavernor och flera blev mötesplats för kulturlivets stora: Ben Jonson, Samuel Pepys och Samuel Johnson för att nämna några.

Det har inte alltid varit gyllene tider för pub- och tavernväsendet. Oliver Cromwell (1599 - 1658) var en riktig ”glädjedödare” som förbjöd spel och dobbel, sport, musik och dans. Dock – tronföljaren, kungen av

HISTORIEN OM DEN ENGELSKA PUBEN

England och Skottland, Karl II (1630 – 1685) ändrade helt på reglerna samma år som han fick makten 1660, inte minst beroende på att han själv uppskattade pubarna och många var de som han besökte tillsammans med en av sina mest berömda älskarinnor, Nell Gwynne.

Nya dryckesvanor började emellertid konkurrera om kundernas gunst: kaffe introducerades i Storbritannien 1650, choklad 1657 och te 1660. Kaffehus öppnades i landet, först i London 1652 och blev mötesplatsen för skvaller, vilket, enligt traditionen, ledde fram till skapandet av nyhetstidningarna(!).

Pubarna överlevde nymodigheterna, men ett svårt slag blev den förfärliga branden som härjade London 1664-1665, vilken förstörde praktiskt taget hela inre London och då även dess många pubar.

Franska vanor bannlystes

Det största dråpslaget mot pubarna kom under Vilhelm III:s regering (1685 - 1702) – denne franskatande regent förbjöd helt sonika handel med Frankrike varför vin och starksprit (brandy) försvann från de engelska menyerna. Istället uppmuntrade kungen till inhemsk produktion av gin. Denna anmodan hörsammades till den grad, att England höll på att gå under i sitt ginpimplande. William Hogarths två gravyrer Beer Street och Gin Lane illustrerar med all önskvärd tydlighet det allomfattande alkoholproblemet. Gin Shops växte upp som svampar och med fönsterglasets introduktion som sammanföll med gaslampans blev det en sådan lyster över de tidigare mörka och ruggiga ginkrogarna att de snabbt fick beteckningen Ginpalats.

Pubarna överlevde även denna utmaning. Det ohejdade gindrickandet fick de styrande att försöka få över nationen till ölkulturen, som ansågs vara mindre skadlig ur ett hälsoperspektiv. Genom en lag (Beerhouse Act, 1830) återtog öldricket en given plats hos engelsmännen. Ölhusen blev så populära att de gamla värdshusen och tavernorna utmanövrerades. Nu började även dessa ölstugor likna det vi idag förknippar med pubar – speglar och ölpumpar.

Det finns åtskilliga berömda pubar genom århundraden, men möjligen är *Prospect of Whitby* den största av dem alla. Detta är enligt annalerna en av de äldsta pubarna i London, byggdes omkring 1520 och var ett tillhåll för smugglare och tjuvar. *The Prospect*

har frekventerats av kändisvärlden genom århundraden fram till våra dagar.

The Red Lion är en annan ”relik”. Den ligger vid St James’s Palace och är värd ett besök. Puben ser inte bara gammal ut, den är det också: har fungerat som pub i mer än 400 år. Ett litet och rökigt ställe som inte bara serverar öl utan även god mat. Det finns en alldeles speciell historia kring *The Red Lion*: Kungen av England, Karl II, bodde i St James’s Palace och älskarinnan (miss Gwynne) hade sin bostad runt hörnet, varför puben kom väl till pass. Fröken Gwynne kunde ganska obemärkt slinka in där och ner i källaren, där det fanns en underjordisk gång till slotet där hans majestät väntade. Det finns fortfarande kvar rester av öppningen till gången.

HISTORIEN OM DEN ENGELSKA PUBEN

Andra berömda och många gånger sevärda pubar i London är The Lamb & Flag i Covent Garden, The Mason's Arms i Mayfair, kricketpuben The Australian på Milner Street. Frälsningsarmén lär ha sin upprinnelse utanför The Blind Beggar i East End. William Booth verkade i dessa slumkvarter som väckelsepredikant och höll ett berömt brandtal här 1665. Denna pub är också känd för en gangsteruppökelse i mitten av 1960-talet.

De engelska ölsorterna

De fyra mest populära ölsorterna är *Bitter*, *Pale ale*, *Porter* och *Stout*. Den engelska nationalölen är tveklöst *bitter*. Den kallas ibland Real Ale eller Bitter Ale, ett kopparfärgat lite beskt öl som serveras från pump. Den klassiska *Real Ale* kommer från Timothy Tailors Landlord. *Pale ale* är egentligen samma sak men serveras från flaska och förknippas vanligen med Bass-bryggerierna från Burton-on-Trent. Härifrån introducerades detta öl 1777. *Porter* är ett mycket mörkt, nästan svart öl och benämningen kommer från 1700-talets bärare i London, som av någon anledning hade detta öl som sin favorit – därav namnet porter. Nationalölet i Irland är *Bitter stout* eller bara stout. Det är också ett mörkt, kraftigt öl som till förvillelse liknar porter. Stoutens främsta varumärke är Guinnessbryggerierna i Dublin, som efterhand konkurrerade ut porterölet som var det mest populära i Irland.

Pubarna med sin generösa alkoholtradition har naturligtvis satt spår i nationens hälsa. Även om den ur missbrukssynpunkt svåraste "epidemin" i England var gin-epoken, har pubarnas roll genom århundraden skapat och vidmakthållit stora alkoholproblem.

Med industrialiseringen blev puben en näst intill daglig mötesplats för den arbetande befolkningen. Alkoholkonsumtionen fick svåra medicinska och sociala följder. Regeringen försökte hejda den osunda utvecklingen med begränsade öppettider, ökade alkoholskatter men vad som begränsade utbrottet mest var följden av första världskriget. Då sjönk pubverksamheten rejält och efter krigsslutet gick den engelska puben från att vara en manlig dryckesstuga till en samlingsplats för hela familjen och är så än idag.

Inte bara öl på puben

En egen historia i pubvärden har *dart* – en avancerad version av pilkastning. Denna sport utvecklades på de engelska pubarna och var från början en sällskapssport för uttråkade krigare som vilade på gästhusen inför nästa batalj. Man lär ha kastat små spjut och sedermera små pilar mot liggande vintunnor.

Ett något mer stillsamt pubspel är domino, som introducerades i början av 1700-talet. Det är ursprungligen ett italienskt spel. Man spelar sedan 1970-talet också pool (biljardversion) på många engelska pubar. Det är en engelsk version av det amerikanska spelet. Jukeboxen gjorde också sitt intåg i miljön.

Idag är det naturligt att kombinera dryck med mat på puben. Det började med ganska enkel och, enligt historien, tämligen svårdefinierade rätter fram till nutidens "fine dining". Det finns pubar som kan skryta med en eller flera michelin-stjärnor. Naturligtvis kan man även idag få fish-and-chips, ölpaj och annat mer eller mindre hälsosamt men vanligen finns också vegetariskt på matsedeln. I Oxford hittar man landets första pub med uteslutande vegetariskt utbud. Det var under 1970-talet som matkulturen ökade inom pubvärlden.

I USA utvecklades den engelska puben till en *saloon*. Från början var saloonen en mötesplats för män ur arbetarklassen. Här dracks det, pratades och det fanns också möjlighet att få ett mål mat, ibland till och med gratis. Även om det fanns många varianter, alltifrån ruskiga hålor till mer eller mindre mondäna, förknippades saloonen alltmer med flödande alkohol, prostitution och gambling, vilket i USA inte i längden låter sig ostraffat göras: en mycket kraftfull anti-saloonrörelse utvecklades och har en betydande roll i den nationella lag som 1920 inleder förbudstiden. Men det är en annan historia.

Pubarnas menyer har blivit engelska klassiker

Full English breakfast härstammar från medeltiden då bonden skulle vara rejält nutrierad för dagens hårda arbete. Samma ingredienser som idag med bl a ägggröra, bacon, rostat bröd, svamp, grillade tomater, korvar, bönor...

Sunday Roast är den traditionella publunchen för hela familjen. Det är en rejäl måltid med rostbiff, grillad potatis, yorkshirepudding, baconinlindade korvar, allt ackompanjerat med flottig sås och lite (sönderkokta) grönsaker.

Shepherd's Pie är en ikonisk pubrätt: kött- och potatispaj. Andra smårätter på de flesta pubmenyer är Yorkshirepudding med korv (Toad-in-the-hole), baconsandwich och liknande rätter.

Sprutrum en del i skadereduktionsinsatserna

I den offentliga politiska debatten har ju begreppet skadereduktion knappt varit rumsrent, rent av inom vissa kretsar bannlyst. Detta till trots har det i praktiken införts åtgärder med början genom förra regeringens Mobilisering mot narkotika (Björn Fries) och missbruksutredningen (Gerhard Larsson). Senare utredningar (Thomas Lindén) tassar runt på ett mjukt sätt som måhända kan ge resultat.

Ett led i skadereduktionen är s.k. sprutrum (drug consumption room eller insite). Här har många länder kommit en bra bit på vägen, dock inte Sverige. Enligt EMCDDAs genomgång 2022 har i Europa Belgien en mottagning, Danmark fem, Frankrike två, Tyskland 25, Grekland en, Luxemburg två, Nederländerna 25, Norge två, Portugal två, Spanien 13 och Schweiz 14. Sprutrum finns även i Australien, Kanada och USA (dock de flesta inofficiella).

Det var i Schweiz som det första sprutrummet installerades i juni 1986. Bakgrunden var den förfärande mängden HIV-fall som nationen hade att hantera vid denna tidpunkt. Det historiska sprutrummet är Kaj 9 (Qyai N° 9)

som sedan 25 år tillbaka fortfarande är i funktion. De vanligaste drogerna vid Kaj 9 är midazolam, kokain, morfin och metadon (mot opioider).

EMCDDA rapport, Mediavivart, The Lancet, US Justitiedepartement. Se även BULLETIN 3/2023:9.

Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) och beroendevården

I samband med Riksförbundet Attentions möte "NPF-forum" på Karolinska Institutet föreläste Svensk förening för Beroendemedicins ordförande Joar Guterstam om beroendevården och dess framtid med särskilt fokus på psykiatrisk samsjuklighet.

Bakgrunden är att omkring var femte patient inom beroendevården uppfyller kriterierna för ADHD. Trots det finns det brist på kunskap om NPF-diagnoser inom beroendevården.

Föreläsningen ägde rum den 19 april i Aula Medica på Karolinska institutet och finns att se och lyssna till via Utbildningsradion.
<https://urplay.se/program/237941-npf-forum-2024-ny-syn-pa-beroendevarden>

Svensk förening för Beroendemedicin

Svensk förening för Beroendemedicin är sedan 1956 en delförening i Svenska Läkaresällskapet och Sveriges Läkarförbund.

Du har inflytande

Som medlem i Svensk förening för Beroendemedicin är du med och påverkar svensk beroendepolitik.

Vår förening är en tung remissinstans och vi finns representerade i flera nationella och lokala beslutsorgan. Föreningen driver också viktiga politiska och medicinska frågor inom beroende genom att aktivt delta i mediadebatten via press, radio och TV. Vi tar även ansvar för att utbilda och uppdatera våra medlemmar med de senaste rönen inom vårt fält.

Är du inte redan medlem eller har du en kollega som ännu inte är medlem?

Alla

oavsett yrke som arbetar/forskar inom beroendefältet är välkomna i vår förening.

Anmälan görs via vår hemsida www.svenskberoendemedicin.se
Förfrågan till vår sekreterare cathrine@svenskberoendemedicin.se

Svensk förening för Beroendemedicin

Djurmedicin ökar inom den illegala narkotikamarknaden

Från Kanada kommer i år rapport om ett ökat intag av veterinärmedicinen xylazin inom narkotikakretsar. Drogen hittas vanligen i en blandning med fentanyl. Sjukvården har problem med att identifiera drogen eftersom den detekteras inte i vanliga urinprov. I USA har man samma problem med ökat intag av blandningen fentanyl-xylazin.

Ett allvarligt problem är att de patienter som intagit illegala opioider (vanligen fentanyl) inte varit medvetna om att de fått en blandning av opioid-xylazin.

Enligt uppgift förstärker Xylazin euforin och kan möjligen även förlänga effekten av fentanyl.

Nu är missbruket av xylazin inte nytt. Det har förekommit i Kanada sedan 2019 men i mycket begränsad omfattning.

Xylazin är en α^2 -adrenerg agonist som minskar sympatikusstimuleringen. Drogen upptäcktes 1962 av Bayerfabriken som ett blodtrycksänkande medel. Första förgiftningsfallet finns beskrivet från 1979.

Drogen beskrivs ge lugnande effekt, bradykardi och hypotension (ibland motsatsen). Drogen är godkänd i USA som lugnande medel för djur. Xylazin är även i Sverige en veterinärmedicin.

En fördjupad artikel om substansen publicerades 2007 i J Neurophysiology vol 98.

CMAJ February 05, 2024 196 (4) E133. Wikipedia.

Svensk förening för
Beroendemedicin

Välkommen till en terapiinriktad utbildning kring

OPIOIDBEROENDE

Utbildningen omfattar etiologi, diagnos och utredning av opioidberoende, farmakologisk och icke-farmakologisk behandling, återfallsprevention, säkerhetsaspekter samt samsjuklighet.

Målgrupp är all vårdpersonal inom svensk LARO verksamhet.

Föreläsare är SFB-godkänd representant med lång LARO erfarenhet

I samband med utbildningen erbjuds kaffe och lunch, beroende på tid.

Deltagandet är kostnadsfritt. Huvudmannens godkännande krävs.

Intresseanmälan skickas till någon av följande: birgitta@dnepharm.com, hakan.karmback@camurus.com, andreas.wiklund@indivior.com eller inger.landin@nordicdrugs.se

Utbildningen har utvecklats av Svensk förening för Beroendemedicin.

Framtagandet av utbildningsmaterialet har fått finansiellt stöd av AbbVie, Camurus, Indivior, Nordic Drugs, dne pharma, Gilead och Sandoz. Företagen har inte påverkat innehållet i utbildningen och materialet innehåller inte specifik produktinformation.

Aktuella utbildningstillfällen finner du på vår hemsida

Systembolagets Juniora Pris 2024 Stina Ingesson Hammarberg

Motivering: Systembolagets Juniora Pris 2024 tilldelades Stina Ingesson Hammarberg för hennes forskning om behandling av alkoholberoende. Priset delades ut i samband med den årliga alkoholforskningskonferensen på Systembolagets lärcenter Skarpö, som samlar forskare och experter.

— Med det Juniora Priset vill vi uppmärksamma forskare som bidragit med ny, banbrytande kunskap inom alkoholområdet. Stina Ingesson Hammarberg förtjänar erkännande och uppmuntran för sin systematiska forskning inom ett viktigt område och för sitt engagemang för att förbättra behandlingen av alkoholberoende, säger Ann Carlsson Meyer, som är Systembolagets VD.

Priset är på 50 000 kr och pristagaren utses av en extern priskommitté bestående av forskare som representerar olika forskningsdiscipliner.

Foto: Tomas Enqvist

Alkohol en riskfaktor för skador

Såväl akut alkoholintag som kroniskt är kända riskfaktorer för skador och olyckor. Förekommer därtill även intag av psykoaktiva substanser ökar risken. På ett norskt traumasjukhus har alla patienter från 16 år under ett års tid undersökts och analyserats för 22 psykoaktiva substanser, illegala droger och alkoholkontroll medelst PEth (16:0/18:1). PEth kan detektera alkoholkonsumtion under de 3 – 4 föregående veckorna.

Det var 10 procent av de 4 845 i studien ingående patienterna som hade ett förhöjt PEth som indikerade på hög kronisk alkoholkonsumtion. Hög kronisk alkoholkonsumtion fanns i gruppen manliga medelålders patienter som fått skador till följd av våld.

Forskargruppen menar att resultatet talar för behovet att upptäcka och behandla hög kronisk alkoholkonsumtion bland traumapatienter.

DOI.ORG/10.1093/alcacalc/agae014

När bensodiazepiner inte hjälper i alkoholabstinensen

Från Boston kommer en studie som menar att barbitursyrepreparat (fenobarbital) är ett effektivt och säkert medel vid alkoholabstinensen när bensodiazepiner (förstahandspreparat) av någon anledning inte fungerar.

Patienter ingående i studien var inläggande och hade till 70 procent anamnes på mycket allvarlig och svår alkoholabstinens. Det var 29 procent (244 patienter) som erhöll fenobarbital. Endast 2,5 procent av de som behandlades med fenobarbital behövde intensivvård i den begynnande abstinensen. Inga fall av abstinenskramper, död eller intubering.

I Sverige användes fenemal vid svår abstinensbehandling men det är många decennier sedan och barbiturater finns inte på svenska marknaden. I Danmark användes fenemal och barbital något längre än i Sverige men är nu inte tillgängliga för förskrivning. Anledningen till att såväl Sverige som Danmark avslutade barbituraterna i behandling (sömnmedel, antiepileptikum och alkoholabstinens) var beroendepotentialen (snabb toleransökning) och biverkningar - från lätta till mycket svåra samt överdoseringsproblem vilka ledde till svåra förgiftningssymtom.

Vi något äldre beroendeläkare som varit med på barbitursyretiden ser med viss förvåning på harvard- och bostonuniversitetens positiva tongångar även om behandlingen tycks vara välövervakad och enbart till sjukhusvårdade patienter.

<https://doi.org/10.1016/j.alcohol.2023.10.005>

Sake

- den japanska nationaldrycken

Den japanska nationaldrycken sake¹⁾ har sitt ursprung från ungefär 4 800 år fKr, men inte i Japan utan i Kina. Det är sålunda en av världens äldsta alkoholhaltiga drycker. Från början var det en dryck som intogs under rituella former. Till Japan kom sake på 300-talet fKr. Det var i samband med att ris odlades i vattenin-dränkta åkrar.

Sake är inget vin utan liknar snarare öl med tanke på hur drycken framställs.

Den japanska formen av sake är från början ett traditionellt och mycket exakt utfört hantverk. Än idag finns dessa exklusiva sakedrycker att köpa, men den dryck du till rimligt pris beställer på krogen är en enklare variant som är spetsad med vanlig alkohol.

För att framställa sake ska riskornen poleras eftersom ”skalet” ger drycken dålig smak. Ju mer polerat ris desto bättre smak och dyrare. De finaste varianterna kallas ginjo som innehåller minst 40 procent polerat ris och daiginjo som innehåller minst 50 procent.

Det är tidskrävande och kostsamt att framställa högkvalitativ sake vilket lett till att många producenter har ”fuskat” lite i framställningen genom att tillsätta destillerad alkohol till sakedrycken.

Premium sake

Det finns stolta producenter som erbjuder premium sake – ingen alkohol tillsatt. Den kallas för junmai. Är den sedan gjord med hög halt av polerat ris blir det exempelvis junmai ginjo.

En variant på premium är honjozo med en liten tillsats av alkohol för att förhöja smaken på saken.

Det finns därtill en rad olika varianter av sake beroende på hur den är producerad eller vilka tillsatser som den slutliga produkten innehåller. Sake graderas också efter huruvida den är söt eller torr. Graderingen är enkel: -15 är mycket söt medan den andra ytterligheten +15 som på motsvarande sätt är mycket torr.

Sake serveras i stort sett överallt i Japan där alkoholhaltiga drycker är tillåtna. Drycken kan drickas varm eller kall, det är en smaksak eller hur vädret är – varmt väder – kall sake, eller en kylslagen vinterdag kan sake serveras som glüwein – varm.

¹⁾ Betoning på första stavelsen.

www.eat-japan.com, www.britannica.com, Mallory O'Meara. Girly Drinks, Hurst & Company 2022. The Japanese Sake Bible, Tuttle Publishing 2020.

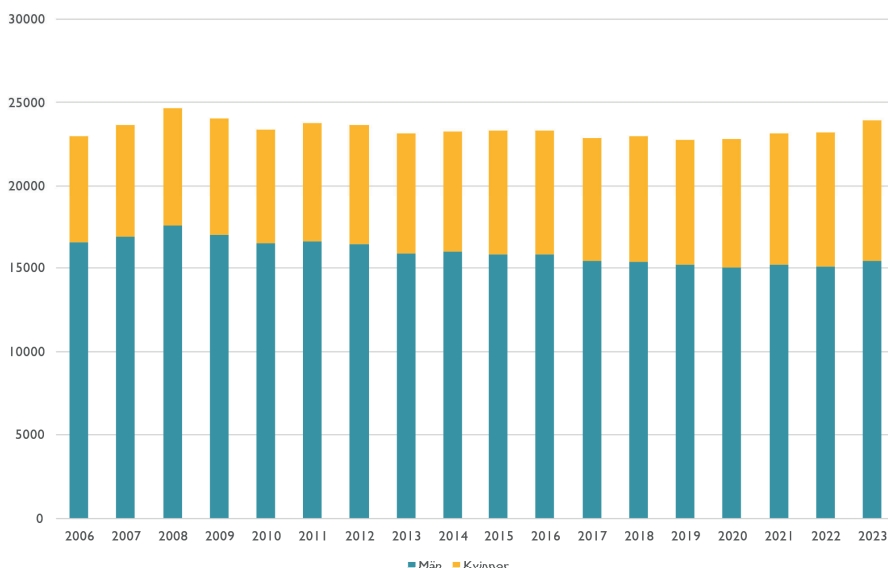
Sake

görs på fermenterat ris. Till ett mälat ris sätts rent vatten och speciell sakejäst och sedan sker jäsningsprocessen i två omgångar, först i fyra veckor och efter ytterligare tillsats av ångkokt ris i ytterligare en vecka. Då har drycken uppnått den slutliga alkoholhalten på 14 – 16 procent. Från början var det endast kvinnor som bryggde sake för att med tiden helt hamna i manliga händer.

Under 2000-talet börjar åter kvinnor ägna sig åt sakebryggande. Den första och mest framgångsrika är japanska sakebryggardottern Emi Machida med machidasake som genom åren vunnit många priser för sin högkvalitativa dryck.

Andra risproducerande länder framställer också risdrycker liknande den japanska. Exempel är Indien med den enklare varianten sura.

Antal patienter N07BB Medel vid alkoholberoende Riket 0-85+

Leg. receptarie Gunnar Bergendahl

N07BB omfattar substanserna disulfiram, akamprosat, naltrexon och nalmefen.

Choosing Wisely

Svenska Läkaresällskapet har efter implementeringen av Kloka Kliniska Val i svensk hälso- och sjukvård tagit nästa steg och anslutit till det internationella samarbetet kring Choosing Wisely.

Detta är ett internationellt samarbete mellan organisationer i över 25 länder runt om i världen och samarbetet administreras av Choosing Wisely Canada och syftet är att kunna ta del av erfarenheter från olika länder.

LSD mot generell ångest

Vid årets APA-konferens presenterades en fas2-studie som visade på en mycket god effekt av en engångsdosbehandling med en LSD-baserad medicin. Resultatet blev såväl snabbt som bestående under undersökningsperioden som omfattade 12 veckor.

Enligt Hamilton Anxiety Rating scale (HAM-A) reducerades ångestparametrarna med minst 50 procent och den erhållna upplevda ångestlindringen till 48 procent enligt HAM-A (≤ 7).

American Psychiatric Association (APA) 2024 Annual Meeting.

Rattfylleri - men frikänd. Alkoholen producerad i tarmen.

I Belgien har en man stoppats av polis och befunnits inneha alkohol i blodet. Han blev därför anhållen för rattfylleri. Han förnekade bestämt att han druckit alkohol. Han uppvisade heller inga symtom på att vara alkoholpåverkad.

Tre oberoende läkare konstaterade slutligen att han led av sjukdomen auto-brewery syndrome (ABS). I sjukdomsbilden ingår att alkohol produceras men upplevs inte ha samma

effekt som den oralt inmundigade. Mannen blev naturligtvis frikänd i rätten.

ABS utvecklas om det redan finns andra tarmrelaterade sjukdomar och hamnar inom diagnostiska systemet ICD10 som ett ospecificerat autoinflammatoriskt syndrom. Det är en sällsynt förekommande sjukdomsbild som utvecklas genom jäsnings (bakterier eller svamp) av kolhydrater från kosten.

The Guardian 240422

Taxi - var god dröj

En stressad och förvirrad taxichaufför från Polen gjorde tulltjänstemännen vid polenfärjan i Karlskrona misstänksamma och undersökning verkställs. Först hittar man tre läkemedelsburkar med Oxycontin i mannens kläder och i hans midjeväska finns en påse med nästan två gram kokain.

I bagageluckan hittas en lös taxiskylt. När tulltjänstemännen lyfter på skylten så skramlar den. Skylten röntgas och då syns det tydligt att den innehåller mängder av tabletter, sammanlagt 3 102 stycken i 28 burkar märkt Oxycontin, som senare visar sig vara falska. Istället innehöll de metonitazen.

I taxin fanns det även en svart bag som innehöll mer narkotiska preparat. Där hittades en karta med åtta tabletter av det lugnande medlet Xanax samt ett vadderat kuvert med 200 LSD-trippar.

Tullverket

Svensk förening för Beroendemedicin

Metonitazen är en syntetisk opioid som är tusen gånger starkare än morfin och kan därför vara dödlig även i mycket små doser. Beslag har under hösten 2023 skett i Norge som larmat om den farliga drogen, även i Sverige har tullen gjort beslag av metonitazen. Nu senast i Karlskrona.

Narkotikaförsäljningen i krogmiljö utan inflationspåverkan

I Stockholm har en undersökning i STADs (*Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem*) regi kontrollerat följsamheten för krogar att inte släppa in drogpåverkade personer. Resultatet var nedslående, nästan hälften av krogarna brydde sig inte om personer som var (spelade av skådespelare) rejält narkotikapåverkade.

Det visade sig också vara lätt att inne på krogen handla narkotika. Gäster erbjöds på flera krogar att köpa narkotika. Enligt undersökningen – helt öppet.

Biträdande regionpolischefen i Stockholm, Erik Widstrand, kommenterade resultaten:

– Det finns en stark koppling mellan handeln med och användningen av narkotika och de sprängningar och skjutningar som genomförs av kriminella nätverk. En hög efterfrågan på narkotika ger en marknad och därmed bränsle till gängvåldet.

Enligt alkohollagen får narkotikapåverkade gäster inte vistas på krogar.

Erik Widstrand
Foto: Polisen

Inga prishöjningar på narkotikan

CAN har publicerat sin årliga prisanalys av narkotikan som erbjuds i landet. Med sedvanlig hänsyn till inflationen har priset på exempelvis amfetamin blivit mindre än en fjärdedel billigare förra året jämfört med för 35 år sedan. Heroinet har fallit lika kraftigt i pris. Även för hasch och kokain syns prisnedgångar i ett 35-årigt perspektiv, om än inte lika kraftiga.

Rapporten visar samtidigt att priserna nominellt legat på ungefär samma nivå under de senaste åren.

Trots pandemi, inflation, försämrad kronkurs och konflikter inom den kriminella sfären har priser på narkotikaprodukterna inte stigit. De ligger på 2019 års nivå.

CAN har även tittat på priserna för insmugglade cigaretter och alkoholdrycker. I årets rapport har omställningen för dessa varor beräknats för första gången. För alkoholdrycker uppgick den till 0,7 miljarder och för cigaretter till 0,1 miljarder.

Polisen.se och can.se

Sprutrum i Europa

I Sverige erbjuds inte möjlighet att under ordnade former injicera droger för de som inte vill eller kan avsluta sitt intag. Enligt en nyligen publicerad uppdatering från EMCDDA av Europas utbud av sprutrum (drug consumption rooms) har etableringen av denna möjlighet haft som syfte att minska såväl sjuklighet som död. Sprutrum kan också vara en inkörsport till kontakt med beroendevården och avgiftning.

För närvarande finns mer än hundra legala drogkonsumtionsrum inom EU liksom även i Australien, Kanada, Mexiko och USA.

Det första sprutrummet började användas 1986 i Bern i Schweiz. Härefter har successivt antalet rum i olika länder ökat. Idag finns sprutrum i Belgien, Danmark, Frankrike, Tyskland, Grekland, Island, Luxemburg, Nederländerna, Portugal och Spanien.

Emcdda.europa.eu

DEA följer FDAs rekommendationer

DEA (The US Drug Enforcement Administration) har bestämt sig och följer rekommendationen från FDA (The US Food and Drug Administration) och klassificerar om marijuana från allvarligaste varningen (grad I) till grad III. I ettan hittar vi fortfarande heroin och LSD medan i trean finns förutom kommande cannabis även ketamin och vissa anabola steroider. Substanser som tillhör grad III får enligt federal lag i vissa fall användas som läkemedel.

Det är DEA som har slutliga avgörandet men själva lagstiftningen via justitiedepartementet sker på sedvanligt sätt och tar sin tid varför man beräknar att ändringen inte kan vara i laga kraft förrän efter årets presidentval. Den lag som ändringen lyder under heter Controlled Substance Act (CSA).

Den nya klassificeringen kommer dock inte att ha så stort inflytande i de delstater som inte legaliserat cannabis men kan komma att påverka dessa i riktning mot legalisering. Exempelvis är Florida på gång med lättnad i förbuden i slutet av året och South Dakota som i två omröstningar sagt nej kommer inom kort att rösta en tredje gång.

APnews.com, Bulletin 2/2024 sid 8.

Promemoria

Första problemet är att sätta diagnos, andra är att sätta rätt beteckning.

En liten påminnelse om diagnostik enligt DSM-5. I senaste versionen har diagnoserna missbruk och beroende förts samman i diagnosen *substansbrukssyndrom* (*substance use disorder, SUD*). SUD är en övergripande term för alla typer av substansbrukssyndrom, från väldigt lindriga till svåra sådana. *Alcohol dependence* är istället, precis som i dagens ICD-10, motsvarigheten till alkoholberoende. Någon direkt motsvarighet till DSM-systemets "SUD" finns inte i ICD-10 eller -11.

Det i Sverige (liksom i övriga världen) mest använda diagnostiska systemet är WHO:s ICD-10. Här används diagnoserna *skadligt bruk* och *beroende*. Termen *missbruk* är inte längre en medicinsk diagnos, den saknar tydlig definition och bör undvikas inom hälso- och sjukvården.

ICD-11 beräknas tas i bruk i Sverige 2025 och i den engelska versionen finns termen *dependence* kvar för beroendediagnosen, medan *harmful use* har omvandlats till *harmful pattern of use*. Med andra ord torde diagnosen beroende bli kvar i svenska ICD-11, men det återstår att se hur Socialstyrelsen väljer att översätta *harmful pattern of use*.

För att möjligen villa till begreppen har vi de icke-diagnostiska termerna *misuse*, *hazardous use/risk drinking*, o.s.v.).

Fingeravtryck

Rättsmedicinska forskare vid universitetet i Loughborough (Storbritannien) har utvecklat en ny teknik för att spåra droger och explosiva stoff som finns på fingeravtryck. Det har hittills inte gått att få fram med den sedvanliga metoden med gelfliter.

Den nya metoden kommer att få stor betydelse i den fortsatta polisiära verksamheten.

New Scientist

Svensk förening för Beroendemedicin

Att bli illa behandlad i barndomen ökar risken för alkohol- och drogberoende i vuxen ålder

Från Australien kommer en forskningsrapport om hur det går i vuxenlivet efter att ha blivit illa behandlad som barn. Man har följt 6 000 barn upp till 15 års ålder tills de fyllt 40. Studien startade mellan åren 1981 och 1983.

Det som gör att denna rapport skiljer sig till viss del från tidigare är att undersökningen analyserar förutom fysiskt och sexuellt lidande även emotionell påverkan och allvarlig försumelse. Alla fyra dimensionerna ska vara bekräftade och journalförda.

Sannolikheten att bli sjukhusvårdad för alkoholberoende var 3,5 gånger högre för individer som utsatts för sexuella handlingar före 16 års ålder. Motsvarande siffra för drogberoende var 3,1 gånger högre än gruppen icke utsatta barn.

Med hela gruppen om 609 barn inkluderade var risken mer än 3 gånger högre bland de som hade mer än två rapporter om illa behandling. Det var lika för såväl alkoholberoende som drogberoende.

Författarna påpekar speciellt att emotionell misshandel och försummelse är starkt förknippade med senare utvecklad beroendeproblematik.

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/add.16479>

Oroväckande många dödsfall till följd av alkohol, narkotika och tobaksrökning

En av fem personer som dog i förtid under år 2022 hade minst en dödsorsak som kunde kopplas till bruk av alkohol, narkotika eller tobaksrökning. Det visar Folkhälsomyndighetens årliga uppföljning om tillgång, bruk och skador av ANDTS.

Rapporten som nu publiceras visar att drogrelaterade diagnoser låg bakom ett av fem förtida dödsfall bland personer i åldrarna 15–65 år 2022.

Vissa grupper är mer utsatta än andra. Dödligheten i ANT-relaterade diagnoser är mellan tre och fem gånger högre bland personer med kort utbildning än de med lång utbildning.

– Vi ser att det behövs breda insatser med särskilt fokus på barn och unga, men även andra grupper som har stor risk att drabbas av ohälsa. Då kan insatserna göra störst skillnad och minska ojämlikheterna i hälsa i befolkningen, säger utredaren Eleonor Säfsten.

Folkhälsomyndigheten.se

Svensk förening för Beroendemedicin

Läkemedelsbehandling av ADHD hos patienter med beroendetillstånd

— en klinisk handbok från Svensk förening för beroendemedicin

ADHD är en vanlig diagnos bland beroendepatienter, och omvänt är alkohol- och narkotikaproblem överrepresenterade bland personer med ADHD. Att behandla denna samsjukliga grupp med centralstimulantia har dock länge varit kontroversiellt, och det har saknats tydliga riktlinjer för hur det kan göras på ett säkert och effektivt sätt.

Frånvaron av specifika riktlinjer har varit problematisk, då både studier och klinisk erfarenhet har visat att det delvis kan krävas annorlunda insatser för denna grupp, än för de som enbart har ADHD utan samtidigt beroende. Samtidigt förekommer stora skillnader i förhållningssätt till behandling, vilket leder till ojämlik vård.

Mot denna bakgrund har specialitetsföreningen Svensk förening för beroendemedicin tagit initiativ till denna kunskapsbaserade riktlinje för farmakologisk behandling av ADHD vid samtidigt beroende. Vi har samlat en grupp aktiva forskare och kliniker med stor erfarenhet av dessa frågeställningar, för att driva detta arbete som ett nationellt projekt. Arbetsgruppen har med hjälp av informationsspecialist genomfört en systematisk litteraturoversikt på området och tillsammans arbetat fram kliniska rekommendationer för farmakologisk

behandling av ADHD vid samtidigt beroende. Projektet har avgränsats till att handla om substansberoenden (d.v.s. inte hasardspelsyndrom och liknande tillstånd) hos vuxna patienter. Rekommendationer av specifika doser m.m. är därför inte överförbara till barn och ungdomar.

Riktlinjerna är tänkta att fungera som en koncis och kliniskt användbar handbok och vi har därför valt att inte redogöra för detaljer i den vetenskapliga litteraturoversikten. Endast ett mindre antal nyckelreferenser anges i texten, och vi har i detta urval prioriterat studier som specifikt undersökt gruppen med samsjuklighet. För bredare information om ADHD i allmänhet hänvisas till nationella riktlinjer och vård- och insatsprogram.

Vi har strävat efter att formulera rekommendationerna utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet, men de utgör inte några bindande riktlinjer för

vården. Som förskrivande läkare har man naturligtvis alltid det medicinska ansvaret för att göra en individuell bedömning, och väga risker mot nytta när man tar ställning till ordination av läkemedel i det enskilda fallet. Vår förhoppning är att denna riktlinje ska vara till hjälp i dessa bedömningar och därmed bidra till ett förbättrat omhändertagande av patienter med ADHD och beroende, en grupp som ofta är svårt utsatt och åsidosatt, men där vi från vårdens sida kan göra stor positiv skillnad.

Handboken som är skriven av en expertgrupp inom Svensk förening för Beroendemedicin hittar du i pdf-format för nedladdning på vår hemsida under fliken Undervisning.

Island bästa sjukvården

En studie publicerad i The Lancet (2018) har sammanställt en mängd parametrar för 195 länders sjukvård för att utnämna bästa länderna när det gäller kvalitet och resultat. Till grund för sammanställningen ligger undersökningen Global Burden of Diseases, Injuries, and Risk Factors Study 2016 (GBD2016).

Främsta sjukvården finns i norra Europa med Island som intar för-

staplatsen följt av Norsk sjukvård och Nederländsk. På fjärde plats kommer Luxemburg, sedan Australien, Finland, Schweiz och på åttonde plats Sverige. Danmark dyker upp på sjuttonde plats.

I botten ligger de afrikanska länderna Centralafrikanska Republiken, Somalia och Guinea-Bissau. The Lancet. doi.org/10.1016/S0140-6736(18)30994-2

Trosskydd, blöjor och Tramadol

Två stora beslag av den syntetiska drogen Tramadol har Tullverket beslagt tagit under första halvåret. Senast var det en lastbil som fraktade trosskydd och blöjor från Tjeckien som, enligt den serbiske chauffören, av någon outgrundlig anledning också fått med sig 54 kartonger med 741 000 tramadoltabletter.

Tullverket.se

Svensk förening för Beroendemedicin

Styrelsemöte 19 april 2024

Hur får man specialistkompetens i beroendemedicin?

Inför styrelsemötet i april hade kontakt tagits med Socialstyrelsen för att reda ut hur utfärdandet av specialistkompetens sker.

Bakgrunden till genomgången är att SfB har uppmärksamats på att ST-läkare med begränsad tjänstgöring inom beroendevård har erhållit specialistkompetens i beroendemedicin. Föreningens sekreterare har haft kontakt med Socialstyrelsen avseende detta. SoS erfarenhet av ansökningar i beroendemedicin är att det vanliga är att blivande beroendespecialister tjänstgör vid beroendeklinik för att bli specialist och att det sedan intygas av verksamhetschef/delegat vid den beroendekliniken. Vid övriga verksamheter kan, för att kunna ta ställning tillgodoräknande, exempelvis samråd behöva ske med ansvarig verksamhetschef/delegat vid den beroendeklinik där tjänstgöringen skett inom ramen för tidigare ST i psykiatri. Sannolikt blir det inte aktuellt med förlängning av övergångsregler för specialiteten beroendemedicin.

I protokoll från Sveriges läkarförbunds representantskap framgår bland annat att den externa fortbildningen för specialister har sjunkit till i genomsnitt 4,2 dagar per år. SLF arbetar för minst 10 externa utbildningsdagar per år. Förslag om att specialistföreningarna deltar i utformningen av utbildningsplaner för specialister inom den egna specialiteten. Nästa representantskap äger rum den 24 oktober 2024.

ADHD och samsjuklighet

Socialstyrelsen har bjud in till dialogmöte den 7 maj 2024 kring de nya nationella riktlinjerna för vård och stöd vid ADHD/autism. Markus Heilig deltog som SfB:s representant.

SBU bjud in referensgruppen gällande SBU:s utvärdering av insatser vid samsjuklighet till möte den 24 april. Vid mötet deltog Sahar Janfada-Baloo digitalt och Linnea Fryk Afzelius fysiskt för SfB:s räkning.

Dags att fundera på föreningens årliga utmärkelser. MediaDiplomet bestäms under augustimötet varför det finns tid att lämna förslag på kandidat. Det går också bra att föreslå kandidat till Jörgen Engel Stipendium och Nordic Drugs Stora Pris.

Föreningens resestipendium ansöker medlem själv. Grundprincipen är att studieresan tidsmässigt ligger efter ett beviljande, men att det är en bedömning i samband med omröstningen.

Reglerna för alla stipendierna finns på föreningens hemsida.

Aktiviteter

Det är dags att planera nästkommande studieresa. Styrelsen har efter diskussion med ställningstagande till flera förslag beslutat att resan ska gå till London och program

för besöket tas fram under hösten. Resan planeras till april – maj 2025.

Den årliga vetenskapskonferensen 2024 hålls i Göteborg den 14-15 november och är i år ett samarrangemang med SAD. Konferensen kommer att vara avgiftsfri för medlemmar. All information finns på hemsidan där även anmälan om deltagande görs. Det sker via SADs hemsida.

METIS-kurser inom tilläggspecialiteten beroendemedicin ges regelbundet. Nästa kurs ges i Stockholm våren 2025. Kursrevision sker hösten 2024.

Det pågår fortsatta LARO-utbildningar runt om i landet, både tillsammans med industrin och utan deras stöd.

LARO-nätverket drivs med stöd av Socialstyrelsen och SKR. Den första LARO konferensen genomfördes 2023 och nu planeras för en ny konferens under hösten 2024. Till följd av det ekonomiska läget i regionerna planeras att konferensen genomförs digitalt. Mikael Sandell är SfBs representant i den vidare planeringen.

Joar Guterstam har haft kontakt med EUFAS sekreterare Jörgen Bramness. Möte planeras i samband med beroendekonferensen i Lissabon i slutet av oktober. Inget nytt att rapportera i nuläget.

Martin Käberg har deltagit digitalt vid ISAM 5th General Assembly den 27 febru-

ari 2024. Olika regioner presenterade det som var aktuellt från deras perspektiv. När det gällde ISAM-GEN diskuterades vikten av att etablera arbetsgrupper i nätverket, med fokus på att genomföra globala och regionala 'surveys' kring olika beroendeteman. Olika regioners presentationer hittas här: International Society of Addiction Medicine (ISAM) - YouTube. Det diskuterades även kring ISAM examination, Exams & Certification - ISAM (isamweb.org).

Arbetet med rapporterna Alkoholen och samhället har pågått i tio år och förslag på nya teman lämnas till Fides Schückher för vidareförmedling till forskargruppen. Temat för rapporten som ska presenteras 2026 har tema berusningsdrickande ur olika perspektiv.

Handboken med kunskapsbaserad riktlinje för läkemedelsbehandling vid ADHD och beroendesjukdom är klar och finns att ta del av via föreningens hemsida (under fliken Utbildning).

Giftinformationscentralen alarmerar: Samtal om **lustgas** ökar dramatiskt

Trots varningar från myndigheter och förbudsinitiativ i enskilda kommuner fortsätter antalet samtal om lustgas till Giftinformationscentralen att öka i alarmerande takt. Över 80 procent av frågorna från sjukvården i år gällde personer i åldersspannet 15–29 år, jämnt fördelat mellan män och kvinnor.

Antalet samtal om lustgas i år är hittills 427 – jämfört med 243 samtal hela det första halvåret 2023.

Lustgas kan ge ångest, hallucinationer och problem med koncentrationen. Det beror på att lustgasen förstör det livsviktiga vitaminet B12. Brist på vitamin B12 kan leda till skador på nerverna men också blodproppar och långvariga problem med minnet. En vanlig missuppfattning är att detta går att motverka genom att ta tillskott av vitamin B12. Så är det inte.

läkemedelsverket

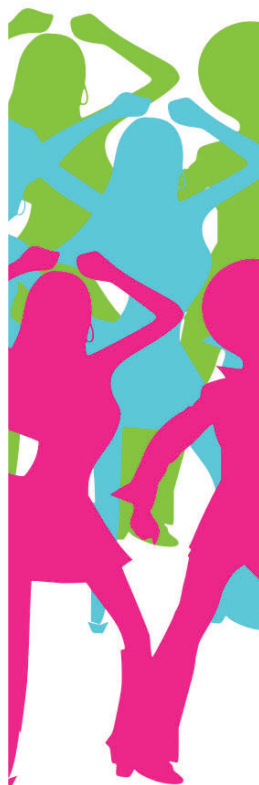
Ketamin **inte** bara hästmedicin och partydrog

Ketamins huvudområde inom medicinen är som lugnande medel till hästar. Sedan har det blivit en icke-medicinsk användning som berusningsdrog. Det finns även publicerade rapporter om ketamin som medel mot depression, men då drogen endast funnits i injektionsadministration eller nasalspray har det inte blivit ett medel i den allmänna behandlingsarsenalen trots att det framkommit vissa positiva effekter.

Nu finns ketamin även i långtidsverkande tablettform och därmed mer lätthanterlig. Forskningen har tagit fart och i Nature Medicine finns rapport om god effekt vid behandling av hittills terapieresistent depression. Tablettformen visar sig sannolikt även ha färre biverkningar.

Det finns framtida studier som håller på att tas fram för att undersöka ketamins effekt vid andra psykiatriska tillstånd inklusive alkoholberoende. Preliminära resultat som redovisas i artikeln antyder att ketamin kan minska suget (craving) efter alkohol.

Nature. doi.org/10.1038/d41586-024-02127-9

Gårdsförsäljning av alkohol 2025

Regeringen har i juni skickat en remiss till lagrådet för synpunkter på den nya lag om gårdsförsäljning av alkohol som beräknas träda i kraft 2025. EU-rätten kommer också att uppvaktas med en sk notifiering (underrättelse) med tanke på regelverket för Systembolaget.

Lagförslaget har modifierats något sedan första utkastet i den senaste utredningen SOU 2021:95 (En möjlighet till småskalig gårdsförsäljning av alkohol-drycker) Det finns tydliga begränsningar i försäljningen för att skydda Systembolagets ställning som monopol.

Sammanfattningsvis kommer lagen att omfatta alla dryckesslag som kommer att omfattas av reformen. Det krävs ingen egen odling av råvaror för att bedriva gårdsförsäljning av öl, cider eller sprit. Vintillverkare ska dock odla sina egna druvor för att komma i fråga för gårdsförsäljning. Försäljningen får ske på ett försäljningsställe i direkt anslutning till tillverkningsstället eller odlingsstället.

Den europeiska narkotika- unionen byter namn

Den 2 juli 2024 blev en historisk dag för **EMCDDA** (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction), namnet gick i graven och organisationen återuppstod som **EUDA** (European Union Drugs Agency). Akronymen EUDA kommer att bli enhetlig i samtliga länders språk.

Det är inte bara ett namnbyte utan regeringen från EU ger organisationen ett betydligt kraftfullare mandat inför den obönhörligen kraftfulla utmaningen som är relaterad till den växande problematiken med illegala droger inom unionen. Det är inom tre huvudområden som EUDA ska ge information till medlemsstaterna: drogövervakning, beredskap och kompetensutveckling.

Sveriges – från starksprit till vin

En studie som grundar sig på WHO-statistik om alkoholkonsumtionen i europaunionens länder (inklusive Island, Norge och Ukraina) publicerades under sommaren i Addiction. Det är data från åren 2000, 2010, 2015 och 2019 som analyserats.

Sammanfattningsvis konstateras att alkoholvanorna inte nämnvärt ändrats genom åren. En av medförfattarna, torontoprofessorn Jürgen Rehm konstaterar att dryckes- mönstren i de europeiska länderna är tydliga och djupt rotade inom respektive kultur, vilket också gör att de är svåra att förändra¹⁾. Europa kvarstår som den största alkoholkonsumenten bland kontinenterna.

Dock har det skett en förskjutning av alkoholpreferenserna i Sverige, som nu klassas som ett vinland tillsammans med Frankrike, Grekland, Italien och Portugal. Spritkonsumtionen har minskat i samma takt som vinkonsumtionen ökat medan ölkonsumtionen ligger på stabil nivå. Ser vi till konsumtionsnivåerna enligt Systembolagets statistik är det rimligt att säga att Sverige är ett såväl vin- som ölkonsumerande land.

Svensken byter till vin

Den svenska vinkulturen tog sin början då Systembolaget 1957 ville förändra den gamla brännvinstraditionen. Den skulle mjukas upp för ett alkoholsvagare alternativ. Vinbutiker inom företagets ram startades, vinpriserna gjordes enligt rådande tid rimligare och svensken fick lära sig namnen på vinregioner som Bordeaux, Bourgogne, Rhen, Mosel m.fl.

En kraftfull vinpropaganda översköljde landet. Den tog bland annat dåtidens kändisar i anspråk. Det var exempelvis Jarl Kulle och Christina Schollin, racecset Ronnie Petersson och biskopen Ingemar Ström som alla förtydligade starkspritens risker. Nu introducerades ”Spola kröken”.

Dagens statistik visar att propagandasatsningen givit resultat.

¹⁾Europe's distinct drinking patterns seem to be deeply rooted in culture and are therefore difficult to change.

systembolagethistoria.se, doi.org/10.1111/add.16567

Nästa nummer av

BULLETTIN

utkommer i november i såväl pappersversion som digitalt.

Anmäl dig redan nu till vetenskapliga mötet den 14 - 15 november.

Program hittar du på sidan 3 i detta nummer. Kolla även på hemsidan - där finns alltid senast uppdateringen.

Anmälningssblankett finns på hemsidan.

